

Innst. S. nr. 272

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument nr. 8:67 (2008–2009)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingebrigt S. Sørfohn og Hans Olav Syversen om å styrke hensynet til verdiskaping og regelforenkling ved å samle ansvaret for næringslivsrelaterte lover i ett departement

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne viser til at mange offentlige regler, skjemaer og påbud fører til unødige rapporteringskrav og kompliserte regelverk. Småbedrifter og gründere rammes ekstra hardt av "skjemaveldet". Over 99 pst. av bedriftene er nettopp små eller mellomstore.

Forslagsstillerne mener at det er nødvendig å styrke regelforenklingsarbeidet. Som et ledd i dette foreslår forslagsstillerne å samle ansvaret for regnskapsretten og selskapsretten, som i dag ligger i henholdsvis Finansdepartementet og Justisdepartementet, i ett departement. Forslagsstillerne mener at disse områdene er helt sentrale for norsk næringsliv og verdiskaping. Forslagsstillerne mener at det er naturlig at ansvaret for dette regelverket legges under det departementet som har ansvaret for regelforenklingsarbeidet og har som overordnet målsetting å legge til rette for størst mulig verdiskaping. Forslagsstillerne understreker at Regjeringen har det konstitusjonelle ansvaret for organisering og fordeling av saksområder mellom departementene.

Følgende forslag er fremmet i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at ansvaret for regnskapsretten, herunder revisorloven, regnskapsloven og bokføringsloven, samt selskapsretten,

herunder aksjeloven, allmennaksjeloven og selskapsloven, samles i ett departement for å styrke hensynet til verdiskaping og regelforenkling."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppbøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfohn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, deler forslagsstillernes syn på at det er en hovedoppgave i næringspolitikken å forenkle hverdagen til små og mellomstore bedrifter gjennom å avskaffe unødvendige lover og forskrifter, samt å forenkle innrapportering gjennom økt bruk av nettbaserte løsninger.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, legg avgjerande vekt på at dei næringslivsrelaterte lovene skal vera i samsvar med tida og tilhøva, som det heiter i fjellova: Lovverket skal vera føreseieleg, klårt og konsist. Det skal òg aktivt medverka til å leggja vilkåra til rette for nyskaping, omstilling og framtidsretta næringsverksmd i Noreg. Fleirtalet viser til at ansvaret for berebjelkane til dette lovverket, rekneskapsretten og selskapsretten, i dag er lagt til høvesvis Finansdepartementet og Justisdepartementet. Fleirtalet har òg registrert at nærings- og handelsministeren i brev til

komiteen, dagsett den 20. april 2009, ikkje meiner det vil vera føremålstenleg å endra denne organiseringa slik at ansvaret vert samla i eitt departement. Fleirtalet stør denne vurderinga, men meiner dette djupast sett handlar om rollefordelinga mellom statsmaktene: Normalt bør ikkje Stortinget leggja føringar på korleis regjeringa vel å organisera forvaltninga. Historisk sett finst det rett nok døme på slike initiativ frå Stortinget si side. Reint teoretisk kan det òg tenkjast at radikale endringar av organiseringa av forvaltninga – etter initiativ frå regjeringa – ville kunna verta ei sak for Stortinget. I konstitusjonell jamvekt bør det like fullt vera regjeringa sitt bord, ansvar og fullmakt å syta for ei føremålstenleg organisering av forvaltninga. Motstykket til dette er Stortinget si plikt til å organisera sitt arbeid og sine rutinar for sakshandsaming på eit vis som er rasjonelt, effektivt og i samsvar med departementsstrukturen. Eitt stikkord i så måte er komitéstrukturen på Stortinget.

Fleirtalet viser elles til at organiseringa av forvaltninga varierer på tvers av landegrensene – i samsvar med nett tida og tilhøva. I til dømes Sverige er det Justisdepartementet – ved Enheten för fastighetsrätt og associationsrätt – som har det samla og overordna ansvaret for lover som gjeld næringslivet. Ein liknande skipnad finn vi i Danmark i og med Økonomi- og erhvervsministeriet; eit nytt departement som vart skipa ved kongeleg resolusjon av 27. november 2001. I Finland er derimot ansvaret for næringslivsrelaterte lover fordelte på fleire departement, til liks med den norske ordninga. Fleirtalet meiner det kan vera mykje å læra av det A. O. Vinje kalla "Verdsens det store Vit"; av andre lands røynsler – også på dette avgrensa, organisatoriske feltet. Fleirtalet held samstundes fast på at det ligg til den utøvande makta å vurdere i kva grad organiseringa av norsk forvaltning skal reformerast, òg i ljøs av lærdomar og praksis i nærskyldte land. Dette er i så fall eitt av fleire uttrykk for grensedragningar mellom den lovgjevande og utøvande makt som Stortinget pliktar å lysa opp og ikkje gjera til noka gråsone. Såleis fylgjer det logisk at fleirtalet går mot framlegg til vedtak om å påleggja regjeringa å samla ansvaret for det aktuelle lovverket i eitt departement.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre finner det urimelig at små bedrifter må rapportere i like stort omfang som store bedrifter, da rapporteringen legger beslag på uforholdsmessig mye administrativ kapasitet i tillegg til å være en direkte økonomisk belastning. Disse medlemmer deler derfor forslagsstillernes syn på at det er nødvendig å styrke regelforenklingsarbeidet.

Disse medlemmer viser til brev av 20. april 2009 fra nærings- og handelsminister Sylvia Brustad

(vedlagt), hvor det fremgår at statsråden ikke ser det som hensiktsmessig å vurdere å samle de foreslåtte lovene fra forslagsstillerne i ett departement. Etter disse medlemmers oppfatning er det hensiktsmessig å samle ansvaret for regnskapsretten og selskapsretten i ett departement slik at næringslivets behov står i fokus når regler skal utformes. Disse medlemmer vil også vise til at regnskapsretten og selskapsretten overlapper hverandre på betydelige områder, og det er et stort behov for langt bedre samordning både av utformingen og forvaltningen av regelverket, slik NHO påpeker i sitt brev til næringskomiteen datert 28. april 2009 (vedlagt).

Disse medlemmer mener offentlige regler, skjemaer og påbud ofte har en velment hensikt, men fører til unødige rapporteringskrav og kompliserte regelverk som er til hinder for både mennesker og bedrifter. Arbeidet med å gjøre statlig forvaltning i Norge enklere må intensiveres, derfor mener disse medlemmer at forslaget om å samle næringsrelatert lovgivning i ett departement er et fornuftig forenklingstiltak overfor små- og mellomstore bedrifter.

Disse medlemmer støtter forslagsstillernes beskrivelse, men ønsker i tillegg å påpeke at norsk næringsliv i 2006 hadde 57 mrd. kroner i administrative kostnader knyttet til etterlevelse av informasjonskrav i offentlig regelverk. Dette tilsvarer i overkant av 2,6 pst. av brutto nasjonalprodukt (BNP). Det er liten tvil om at utgifter i denne størrelsesorden har stor effekt på bedriftenes rammebetingelser i Norge, og dermed også på arbeidsplasser og verdiskaping. Forslagsstillerne ser at en del av disse utgiftene er nødvendige, men mener at staten i langt større grad enn i dag bør jobbe aktivt med tiltak som kan redusere utgiftene, samt hindre at nye byrder blir lagt på uten at dette er grundig konsekvensutredet i forkant. Disse medlemmer ønsker på bakgrunn av dette å vise til representantforslag fra Høyre, Dokument nr. 8:7 (2008–2009) om reduksjon av bedriftenes administrative kostnader, hvor en samlet opposisjon stilte seg bak forslaget om å fremme en stortingsmelding om hvordan næringslivets administrative kostnader knyttet til etterlevelse av informasjonskrav i offentlig regelverk kan reduseres.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre mener det er et viktig prinsipp at Regjeringen har ansvaret for hvordan arbeidet organiseres, og resultatet av dette. Disse medlemmer støtter derfor ikke forslaget om å samle ansvaret for næringslivsrelaterte lover i ett departement.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at ansvaret for regnskapsretten, herunder revisorloven, regnskapsloven og bokføringsloven, samt selskapsretten, herunder aksjeloven, allmennaksjeloven og selskapsloven, samles i ett departement for å styrke hensynet til verdiskaping og regelforenkling."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen sørge for at ansvaret for regnskapsretten, herunder revisorloven, regnskapsloven og bokføringsloven, samt selskapsretten, herunder aksjeloven, allmennaksjeloven og selskapsloven, samles i ett departement for å styrke hensynet til verdiskaping og regelforenkling.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å fatte følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:67 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingebrigt S. Sørfonn og Hans Olav Syversen om å styrke hensynet til verdiskaping og regelforenkling ved å samle ansvaret for næringslivsrelaterte lover i ett departement – bifalles ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 29. mai 2009

Ola Borten Moe

leder

Leif Helge Kongshaug

ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 20. april 2009

Svar på Dokument 8:67 (2008–2009) Representantforslag om å samle ansvaret for næringsrelaterte lover i ett departementet av hensyn til verdiskaping og regelforenkling

Jeg viser til brev av 1. april fra Næringskomiteen angående representantforslag 8:67 (2008–2009). Stortingsrepresentantene Ingebrigt S. Sørfohn og Hans Olav Syversen ber regjeringen *"sørge for at ansvaret for regnskapsretten, herunder revisorloven, regnskapsloven og bokføringsloven, samt selskapsretten, herunder aksjeloven, allmennaksjeloven og selskapsloven samles i ett departement for å styrke hensynet til verdiskaping og regelforenkling"*.

Et næringsvennlig regelverk er i dag en grunnleggende målsetning for alle departementer som forvalter næringsrelevant regelverk, uavhengig av hvilken statsråd som har ansvaret. Uansett hvordan ansvar fordeles mellom departementene vil det oppstå spørsmål om hvorvidt viktige hensyn og mål kunne løses enda bedre med en annen ansvarsfordeling.

Jeg ser det ikke som hensiktsmessig å vurdere å samle de foreslåtte lovene i ett departement. Jeg mener at en slik samling ikke er en vesentlig forutsetning for å oppnå et næringsvennlig regelverk. Hensynet til et godt og næringsvennlig regelverk kan best ivaretas i det departement som er nærmest til å foreta en helhetlig vurdering av regelverket. For eksempel er krav til regnskapsføring, bokføring og revisjon viktige forutsetninger for effektiv skatte- og avgiftskontroll og for et velfungerende kreditt- og kapitalmarked. Dette tilsier at ansvaret for regnskap, revisjon og bokføring ikke bør flyttes fra det departementet som har ansvaret for skattereguleringen og for reguleringen av finansmarkedene.

Det regjeringen gjør for å sikre et næringsvennlig regelverk tar utgangspunkt i andre og etter min oppfatning mer effektive virkemidler enn å endre organiseringen i departementene. Regjeringen har ambisiøse mål i arbeidet med å frigjøre tid til bedriftene slik at de kan bruke tiden til produksjon og verdiskaping.

Vi satser tungt og langsiktig på at Norge skal bli verdensledende i elektronisk forvaltning, som er et svært effektivt verktøy i arbeidet med å legge til rette for arbeidsprosesser i offentlig sektor til beste for

næringslivet. Som representantene også nevner, er nettportalen Altinn et av de viktigste verktøyene for å nå målet. Næringslivet har i høy grad tatt i bruk Altinn i kommunikasjonen med det offentlige, etter hvert som flere og flere tjenester er blitt tilgjengelige gjennom portalen. Undersøkelser viser også at bedriftene er fornøyde med Altinn, og at antall årsværk brukt på utfylling og innsending av statlige skjemaer går ned.

Stortingets bevilgning på vel 200 millioner kroner i høst var avgjørende for at Altinn kan videreutvikles for å bli enda mer brukervennlig. Nye Altinn vil blant annet føre til at etater kan utveksle mer av den nødvendige informasjonen seg imellom, slik at bedriftene kan rapportere mindre.

Vi skal redusere de administrative kostnadene for næringslivet betydelig. Dette målet er forankret i en regjeringsbeslutning som forplikter departementene til å prioritere forenkling for næringslivet høyt for å nå målet om betydelig reduksjon i næringslivets administrative kostnader. Det arbeides godt i departementene med ulike prosjekter som vil føre til forenklinger for næringslivet.

Jeg vil til sommeren rapportere om framdriften i de tiltakene som er omtalt i handlingsplanen jeg la fram i august i fjor, samt presentere enkelte nye initiativer som er satt i gang etter at handlingsplanen ble lagt fram.

Vi har kartlagt de administrative kostnadene for alt næringsrettet regelverk gjeldende per 1. september 2006. Til sommeren vil vi legge fram en rapport som viser hvordan næringslivets administrative kostnader har utviklet seg mellom målepunktene 1. september 2006 og 1. september 2009.

Vi arbeider med en næringspolitisk strategi for små og mellomstore bedrifter. Strategien skal fremme innovasjon og forskning, blant annet med sikte på å styrke små og mellomstore bedrifters posisjon i utlandet. Forenkling og reduksjon i administrative kostnader vil bli et sentralt element i denne strategien. I dette ligger også å vurdere effektiviteten til sentralt regelverk for små og mellomstore bedrifter, slik som lovene representantene nevner.

Vedlegg 2

Brev fra Næringslivets Hovedorganisasjon til næringskomiteen, datert 28. april 2009

Representantforslag nr. 67 (2008-2009) om ansvaret for næringslivsrelatert lovgivning

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) er enig i at det kan være hensiktsmessig å samle generell rammelovgivning for næringslivet i ett departement. Det sentrale med dette må i tilfelle være at dette departementet særlig har næringslivets behov i fokus når regler skal utformes.

Selskapsretten, regnskapsretten/revisjonsregelverket samt regelverket for foretaksregistrering mv. er alle helt sentrale regelverk for næringslivet. Kost – nytte hensyn og forutsigbarhet er avgjørende hensyn å ivareta. Regelverket har i tillegg betydelige grenseflater mot hverandre, og behovet for langt bedre samordning både av utformingen og forvaltningen av regelverket er åpenbart. NHO mener det vil være riktig og formålstjenlig å samle forvaltningen av disse regelverkene i et departement. NHO er enig med forslagsstillerne i at det departementet som har ansvaret for næringslivets interesser og for forenkling og verdiskaping vil være det naturlige sted å plassere dette samlede ansvaret. For bedriftene har regelarbeidet to sider som er særlig viktige: Reglene må være enklest mulig å forstå og etterleve og de må ikke inneholde mer omfattende forpliktelser enn det som er nødvendig.

Regulering av næringslivet må utformes slik at det er ivaretar både det formål reguleringen har og avveier næringslivets evt. kryssende behov på en kostnadseffektiv måte. Reguleringen må være treffsikker, enkel og minst mulig kostnadskrevende å forstå og etterleve. Rapporteringsforpliktelser (som inkluderer "skjemaveldet) og andre pålegg må samordnes med bedriftenes egne behov for informasjonsinnhenting, tilsyn og kontroll. Regler som har natur-

lige berøringspunkter må samordnes og behov endringer vurderes samlet.

Næringslivets rapporteringsforpliktelser ble i januar 2008 kartlagt av Næringsdepartementet til å være rundt 57 milliarder kroner, eller ca 2,6 prosent av BNP. 40 av de 57 milliardene gjelder Finansdepartementets regelverk.¹, hvoretter bokføring etter bokføringsloven beløper seg til over 28 milliarder kroner.²

Forpliktelsene etter regnskapsloven beløper seg over 5 milliarder kroner, som også omfatter revisjonsplikten etter revisorloven. Over 1 milliard kroner gjaldt oppfyllelse av aksjeloven og allmennaksjeloven³ og over 800 kroner millioner gjaldt registreringer i Brønnøysund⁴. For ordens skyld legger vi til at antall aksjeselskaper har økt med over 34 prosent siden tallet 57 milliarder ble estimert aksjeselskaper j Norge.

Denne andelen er – som forslagsstillerne angir det er nå over 200 000 omtrent lik det den var for ti år siden. I tillegg til disse rapporteringskostnadene, har bedriftene ytterligere store kostnader ved etterlevelse av regler som ikke gjelder rapportering. Disse kostnadene er ikke målt.

Vi viser også til Horisont nr. 1/2009 – NHOs tidskrift for økonomi og næringspolitikk, med tema Norge 2.0 – der artikkelen *Statsforvaltningen må styres bedre* gjelder lignende spørsmål som i representantforslaget. Artikkelen kan lastes ned fra NHO.no. Vi sender gjerne eksemplarer på forespørsel.

1. *Tid til nyskaping og produksjon*, side 21. 2

2. *Kartlegging av administrative kostnader ved etterlevelse av finansmarkedsregelverket*, januar 2008, side 203.

3. *Kartlegging av administrative kostnader – Justis- og politidepartementet*, januar 2008, side 83.

4. *Kartlegging av administrative kostnader – Nærings- og handelsdepartementet*, januar 2008, side 76.

